

22130029

BULGARIAN A: LITERATURE – HIGHER LEVEL – PAPER 1
BULGARE A : LITTÉRATURE – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
BÚLGARO A: LITERATURA – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Wednesday 8 May 2013 (morning)
Mercredi 8 mai 2013 (matin)
Miércoles 8 de mayo de 2013 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Направете литературен коментар на **един** от следните откъси:

1.

И нашата мъничка Бети Тячер носеше жълта звезда. Тя беше зиморничава и си връзваше шалче на гърлото. Беки се изхитри да връзва шалчето така, че ресните падаха върху звездата, и я скриваха. Веднага и Рени си завърза шалче с ресни, за да крие и тя своята звезда. Тогава и трите ходехме спокойни по улиците и не ни беше страх от бранниците¹. Говореха, че легионери² и бранници бият еврейски деца. Рени каза, че може и мен да ме набият, защото дружа с еврейски деца.

Шалчетата много помагаха на Рени и Беки. Ако имаше проверка дали си носят звездата, те можеха с едно движение да махнат ресните му и да покажат жълтата звезда. Значи е на палтото им, носят я ...

10 Един ден се случи нещо невероятно.

Беше неделя, тих и скучен ден. Рени и Беки ме поканиха на кино, мама каза „може“. Беки купи три билета в киното до Военния клуб, за да гледаме немски филм. В него играеше неземно красива артистка (според Рени) с унгарското име Марика Рьок. Тя пееше и танцуваше, цяла София говореше за нея. Бях я виждала само на афишите.

15 Влязохме в киното, намерихме местата си някъде в средата на салона. Беше пълно с хора, нямаше нито едно свободно място. И трите започнахме да дъвчем дъвчащи бонбони. Беки винаги носеше в джобчетата на палтото си вкусни бонбони. В левия джоб бяха дъвчащите, в десния – смучещите се. Те траеха дълго и бяха прозрачни като стъкло. От тях слюнката ставаше сладка или кисела, зависеше дали смучеш бонбон с вкус на ягода или на лимон.

Изведнъж, както си говорехме и чакахме да започне филмът, на сцената пред платното се изпречиха двама бранници в униформа. Те бяха високи като върлини. И закрещаха:

– Вън евреите от киното! Вън враговете на България!

Беки и Рени станаха бели като чаршафи. И трите се изплашихме.

25 – Ще излезем – прошепна Рени. – Страх ме е.

Замолих я:

– Не излизайте. Имате шалчете с ресни. Филмът започва скоро, ще стане тъмно.

В очите на Беки се появиха сълзи. Виждах, че ще закапят. Тя жално каза:

30 – Толкова исках да видя Марика Рьок ... Но ще те чакаме навън, пред киното. Ти ще ни разкажеш филма.

Почнах да ги уговарям да останат. Казах, че ако те си тръгнат, тръгвам и аз. През цялото време си шепнехме. А онези двамата все крещаха пред платното. Някои хора станаха и тръгнаха към изхода.

35 В този момент, сякаш нарочно, прожекционистът изгаси осветлението. В салона стана тъмно и филмът започна много по-рано от определеното време. Охдъгнахме си.

Но онези бранници все стоят пред екрана. Главите им мърдат като черни тикви върху платното. И пречат на всички. Не спираха да крещат срещу евреите.

Публиката се разсърди. Хората наскачаха от местата си и заплашиха бранниците, че ако не се махнат, ще ядат бой.

- 40 – Я си отрежете кратуните!
– Махайте се, бе говеда! Дошли сме на кино, а не вас да слушаме!
Настъпи адски шум. Някой изкрещя ясно и високо:
– Вън бранниците от киното! Те са враговете на България! – Салонът започна да ръкопляска и да вика „у-у“. Филмът спря, стана светло.
- 45 Дойде собственикът на киното с двама свои служители. Бранниците си затвориха устата и уплашено слязоха от сцената. Но собственикът се беше разсърдил, че му развалят прожекцията и изгони кресльовците на улицата.
- Доволни и щастливи си обещахме да не разказваме нищо на родителите. Иначе друг път няма да ни пускат на кино. Продължихме да дъвчем бонбони. И не сваляхме очи
- 50 от екрана, където пееше и танцуваше неземно красивата Марика Ръок.

Бригита Йосифова, *Купено дете* (2007)

¹ бранници: членове на фашистка, крайнонационалистическа организация в България по време на Втората Световна война
² легионери: членове на фашистка военизирана организация в България по време на Втората Световна война

2.

Айсбергът

Понякога по него кацат птици, доближават
телата си огромни риби и после се отдалечават.
Чертата на повърхността отделя ясно двете части –
светлата, представена в полярен свят на нощ и ден и
5 тъмната, несъизеримо по-голяма, част, въведена в
нощта.

Изглежда отстрани, че целият обем е едносъщ
и в двата свята, неразчленеността на формите
създава илюзията за подобност в допира – сякаш
10 всяка част познава повърхността на другата
и знаците по нея отговарят като ехо
на срещуположната страна. Но не.
Щом естеството доближи – познанията неотстъпно се
разделят,
15 като че то минава между тях и ги разблъсква.

Всяка част докосва чертите, посред които е
и открива единствено тях. В огледалото изниква винаги
едната половина от Битието, другата,
така близо до възможността да се яви сред рамката,
20 остава отстрани неразчетима; пулсира глухо,
показвайки само, че съществува.
И нищо
не свързва двете половини, освен чертата, която
разделя.
25 Стопявайки се.

Илко Димитров, *Обратен водопад* (1995)